

DEN SISTE SEREMONI

ET LIVSSYNSÅPENT SEREMONIBYGG PÅ CHARLOTTENLUND GRAVPLASS

Trine Gammelsæter & Kari Svangstu

veileder: Geir Brendeland
Fakultet for Arkitektur og Billedkunst

NTNU 2015

OPPGAVEN

Vi har prosjektert et forslag til det nye livssynsåpne seremonibygget som planlegges i forbindelse med nye Charlottenlund gravplass i Trondheim.

PROBLEMSTILLING

Vi mennesker har til alle tider markert livets slutt. Dette er noe som gjøres uavhengig av kultur, religion og livssyn, og har som regel vært knyttet til bestemte bygg. I Norge i dag er det mennesker som ikke har et passende sted å bruke i forbindelse med begravelse og minnestund på grunn av religion eller livssyn. Det har oppstått et behov for en ny typologi; livssynsåpne seremonirom.

Som vårt diplomarbeid har vi utforsket denne fysiske rammen hvor mennesker, med alle typer livssyn og religiøs tilknytning, kan samles i sorg.

Hvordan kan arkitektur være generell og fleksibel, og samtidig oppleves inkluderende og verdig for alle mennesker?

Hvordan kan arkitektoniske virkemidler som lys, romlighet, materialitet og detaljering føre til at bygget oppleves som verdig og varig?

Hvordan kan bygget utformes slik at det blir et sted som fungerer både for mange og for få?

AKTUALITET

Det er en økende etterspørsel etter livssynsåpne seremonirom i Norge. Stadig flere melder seg ut av Den norske kirke, og ønsker ikke en kristen gravferd. Norge er også et multikulturelt samfunn og må legge tilrette for seremonier for mennesker med annen religiøs bakgrunn enn den kristne.

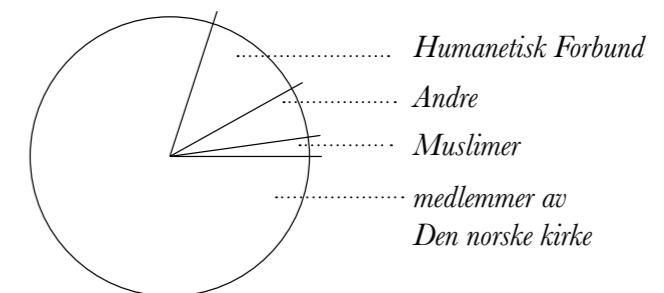
I Kulturdepartementets offentlige utredning "Det livssynsåpne samfunn" trekkes behovet for livssynsåpne seremonirom frem. Det påpekes videre i utredningen at det seremonielle rundt begravelsen er noe helt eget. Flere utvalg, som har kommet med innspill på temaet, har konkludert med at behovet for egnede lokaler i forbindelse med begravelser er spesielt stort. Utvalgene fremhever at dette ikke bare gjelder størrelse og tilgjengelighet, men også hensynet til verdighet. (Kulturdepartementet, 2013).

I Trondheim planlegges det i dag tre nye livssynsåpne seremonibygger. Ett av de skal ligge på den nye gravplassen på Charlottenlund, og det er denne tomten vi har valgt oss for vår oppgave. Gravplassen er tegnet av White Arkitekter AB/ Landskapsgruppen Öresund AB, og byggingen av den nye gravplassen starter i disse dager. Vi har derfor tatt utgangspunkt i de nåværende planetegningene i vår oppgave.

BRUKERNE

Seremonibygget skal være religions- og livssynsåpent. Dette betyr ikke at det er et sted der tro og livssyn ikke hører hjemme, men at seremonibygget skal kunne brukes av alle, uavhengig av religion og livssyn.

Det finnes ingen statistikk over hvilken religion eller hvilket livssyn innbyggere i de ulike delene av Trondheim tilhører. For å få et overblikk over hvem som vil være brukeren til et nytt seremonibygger i Trondheim har vi vært i kontakt med det største og mest brukte seremonirommet i byen; seremonirommet ved Svanholm Begravelsesbyrå.

Omtrentlig fordeling av brukerne av de største livssynsåpne seremonirommet i Trondheim i dag. Kilde: Svanholm Begravelsesbyrå

Vi har vært i kontakt med flere trossamfunn i Trondheim, og Sri Tiller Ganesha Tempel, Buddhistisk senter i Trondheim, Det Mosaiske Trossamfunn i Trondheim svarte at det ville være interessert i å bruke et livssynsåpent seremonirom.

TYOLOGI

Hva kan et livssynsåpent seremonirom være i dag? Vi søker noe mer en fleksibilitet og nøytralitet.

Vi tror at de fleste mennesker deler en fascinasjon for naturen. Naturen er noe alle kan relatere seg til, og som kan gjøre oss redde, rolige eller stumme av beundring. Vi ser på den som noe som knytter mennesker sammen. Derfor er det denne vi vil fokusere på med byggene våre. Vi vil forsterke landskapet med arkitekturen. Byggene plasseres med forsiktighet og lar åkerholmen få fullføre sin form. Vi lar den flotte naturen på stedet komme inn i seremonirommene. Rammer den inn og lar den oppleves på ulike måter.

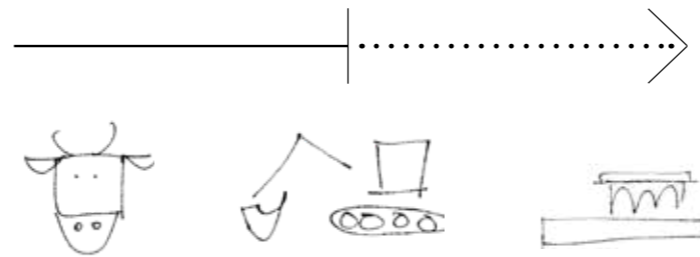
Bygget skal ikke bare være en hyllest til naturen. Det skal også være en verdig ramme for en viktig del av sorgprosessen til mennesker. Vi gjør følgende grep for å oppnå dette:

- Kontakt med omgivelsene: Naturen har en beroligende effekt. På stedet er det en spesiell stemning mellom trestammene på åkerholmen, og vi finner en ro furukronene som duver i vinden.
- Vi har en tydelig inngangssituasjon og et sted å samles før man går inn. Oversikt og orden er viktig for å føle seg trygg.
- Søylor, materialitet og taktilitet gir en mer menneskelig skala.

STEDET

Charlottenlund ligger i utkanten av Trondheims bebyggelse. Området består i hovedsak av lav boligbebyggelse og landbruksareal. Den nye gravplassen blir bygget på det som fram til nå har vært jordbruksareal og beite. I det bølgede landskapet ligger det flere åkerholme med furu, gran, og noe bjørk. Gravplassen omkranser den største av disse. Åkerholmene er sterkt karakterskapende for stedet, og skaper ulike soner. Landskapsrommet rammes inn av en rygg i sør. Nordover ser man mot fjord og fjell.

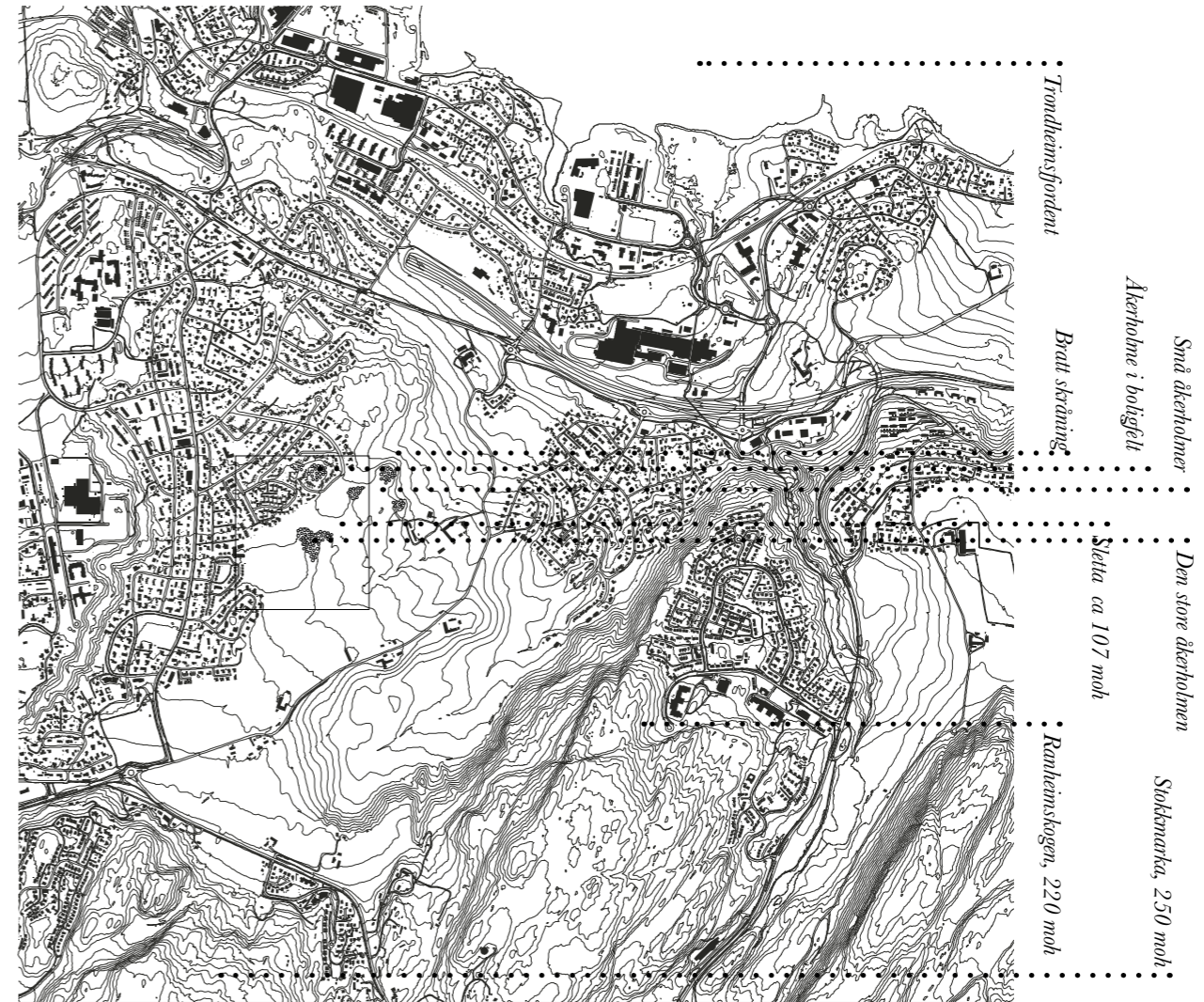

STEDET

TRONDHEIM
Charlottenlund ligger 7 km øst for Trondheim sentrum

1:80000

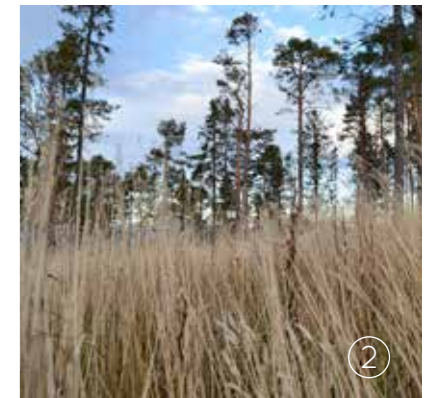
CHARLOTTENLUND
Viktige elementer i landskapet

1:25000

Utsikt mot Trondheimsfjorden og Fosenfjellene når man går norøstover fra ankomsten i Lønnvegen.

Vegetasjon på Åkerholmen; med høye strå og lange, slanke furu- og grantrær.

Åkerholmen sett mot sørvest, fra gravplassens hovedankomst via Almevegen. Til venstre i bildet ser man Stokkmarka, høyden som er som en rygg i det store, åpne landskapsrommet.

Gravplassen er tegnet med utgangspunkt i planer av White Arkitekter AB/ Landskapsgruppen Øresund AB. Gravplassen er under bygging.

1:2000 (1:1000)

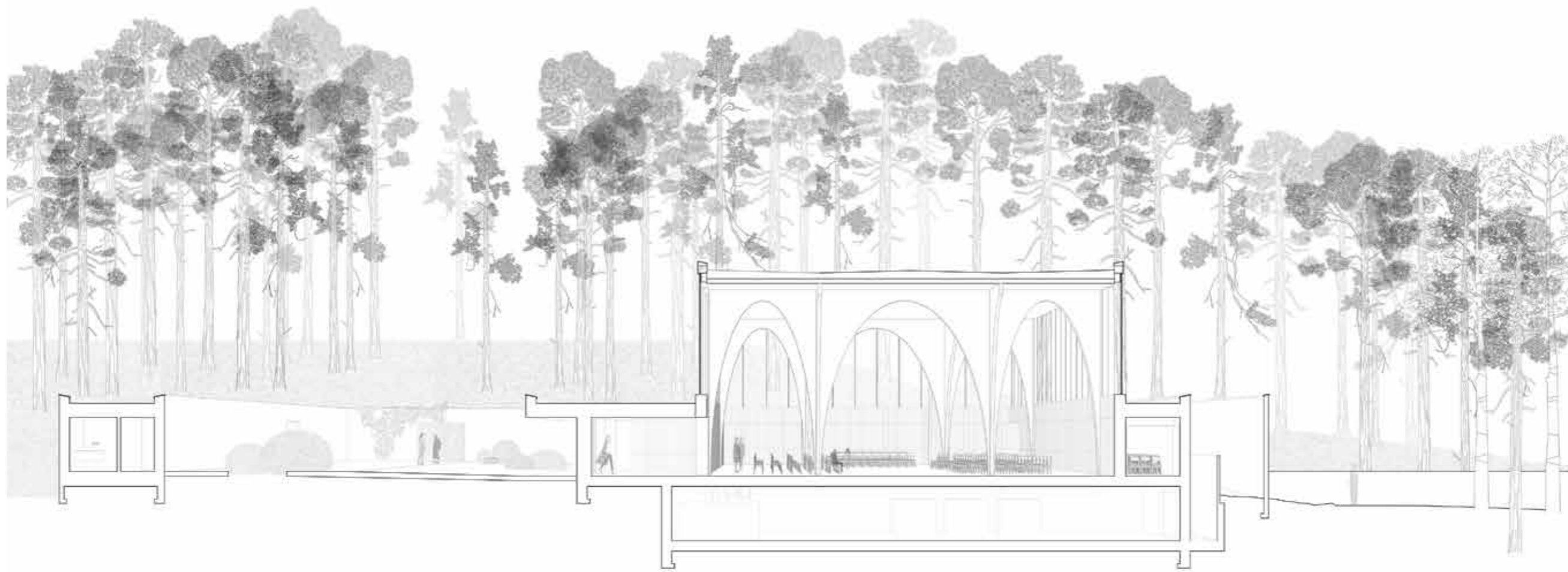

DET STORE SEREMONIROMMET PÅ SLETTA

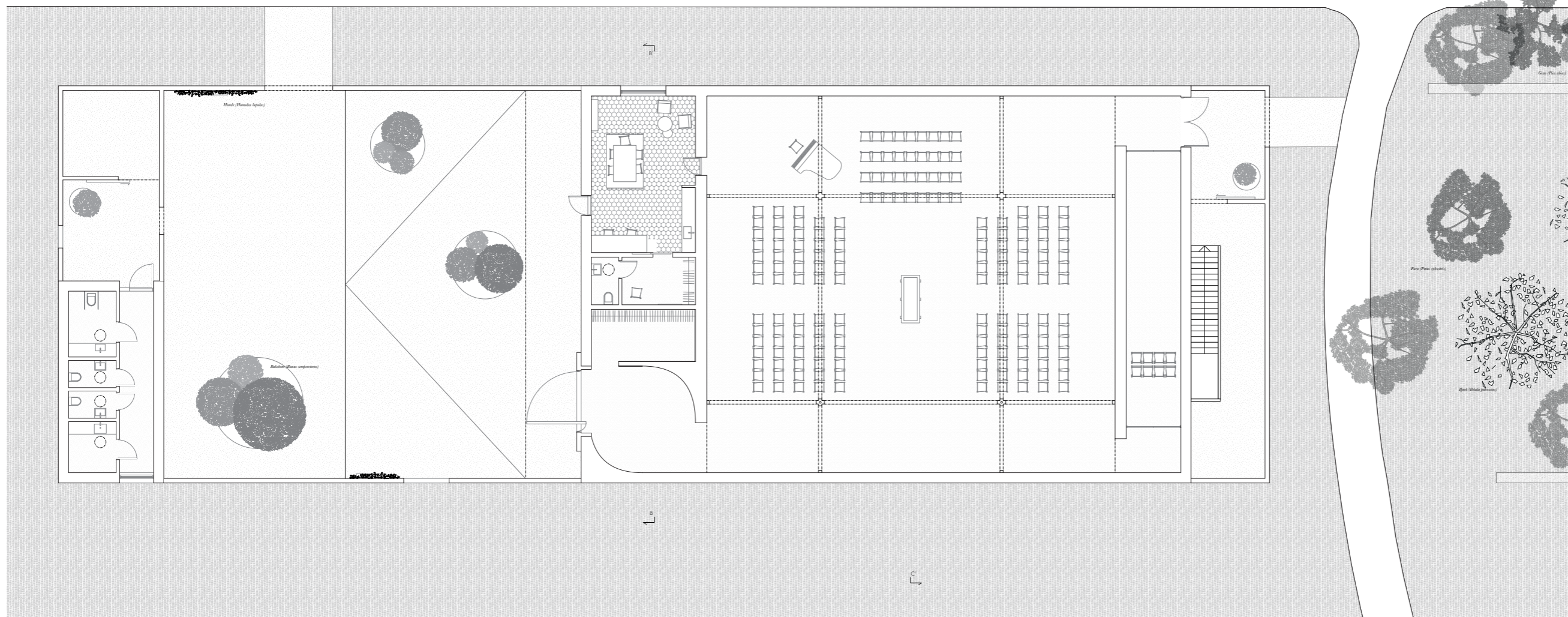

Fra du kommer til Charlottenlund gravplass via ankomstene i nord, opplever du det fantastiske landskapet med lave høyder i sørøst, og utsikt til fjorden mot nord. Det klare skillet mellom slette og åkerholme er kontrastfylt, og seremonibygget skimtes mellom trærne. Bygget forholder seg til åkerholmen ved å gi den plass til å avslutte sin form. Du beveger deg gjennom det åpne landskapet mot åkerholmen, mellom trærne og langs murene. Murene lager horisontale linjer i det bølgende landskapet, og gjør at bygget åpner seg for besøkende. Inne i det beskyttende gårdsrommet heller gulvet svakt ned mot inngangen. Du entrer bygget gjennom en passasje med liten takhøyde og svak belysning, som en kontrast til det som venter. Betongveggene er buede og gir en bevegelse og sikt som skaper forventning. Seremonirommet er lyst og lett, og skogen bringes inn i rommet gjennom store vinduer. De fire betongsøyne bryter opp det store rommet. Sammen med de lave betongveggene med taktil overflate gir de det store rommet også en menneskelig skala.

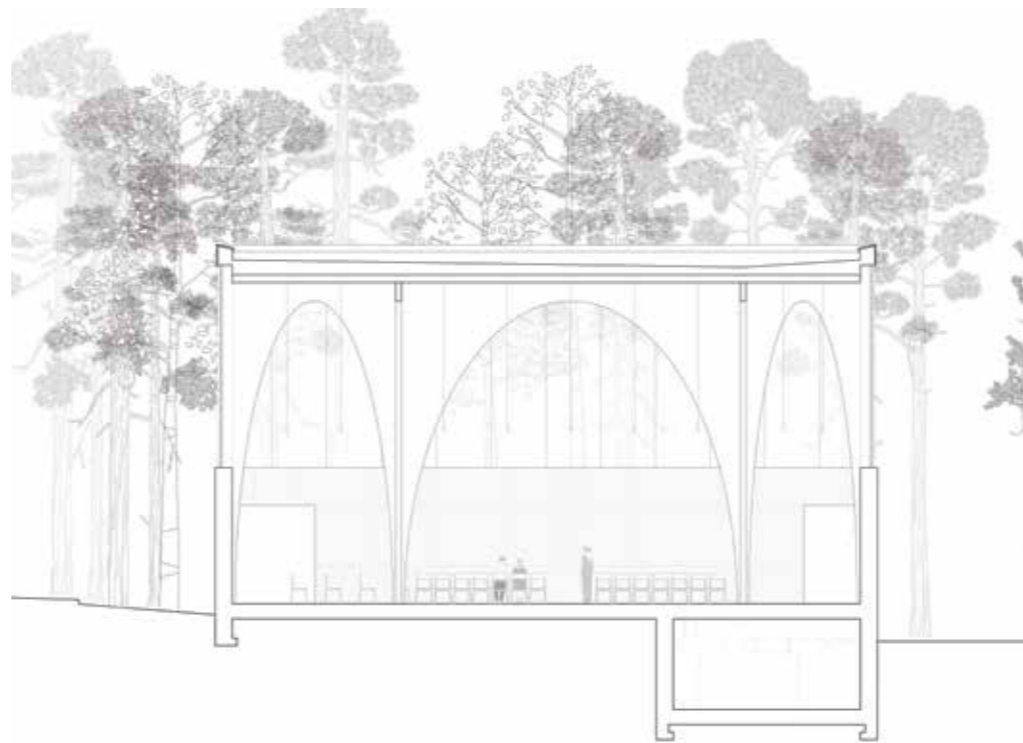

snitt A-A 1:200 (1:50)

plan 1:200 (1:50)

snitt C-C' 1:200 (1:50)

snitt B-B' 1:200 (1:50)

gårdsrommet og inngangssituasjon

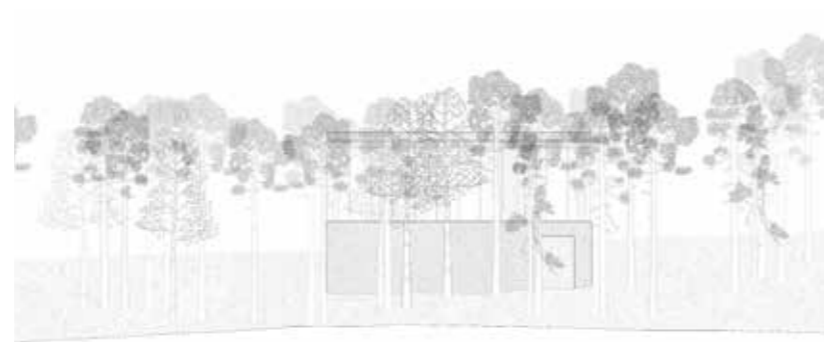

Det store seremonirommet sett mot åkerholmen.

fasade øst 1:1000 (1:200)

fasade nord 1:500 (1:200)

fasade sør 1:500 (1:200)

fasade vest 1:500 (1:200)

T-1
200 mm betong, bærekonstruksjon,
plasstøpt
dampspærre
isolasjon
takpap
singel

Avrenning i søyle, to stk.
Tilgang til rør fra teknisk kjeller.

T-2
1 solavskjerming
2 beslag aluminium
3 isolasjon
4 beslag feste for glassfiner

T-3
betongdekke innspendt i søyle

V-1
glassfinne 250mm*19mm,
fot i stål
3-lags glass limt med grå silikon

I-1
belysning;
hvit ledning og blanke pærer

V-2
innspendt søyle, plastøpt
200 mm betong, bærende
170 mm isolasjon
80 mm betong, plateforskaling

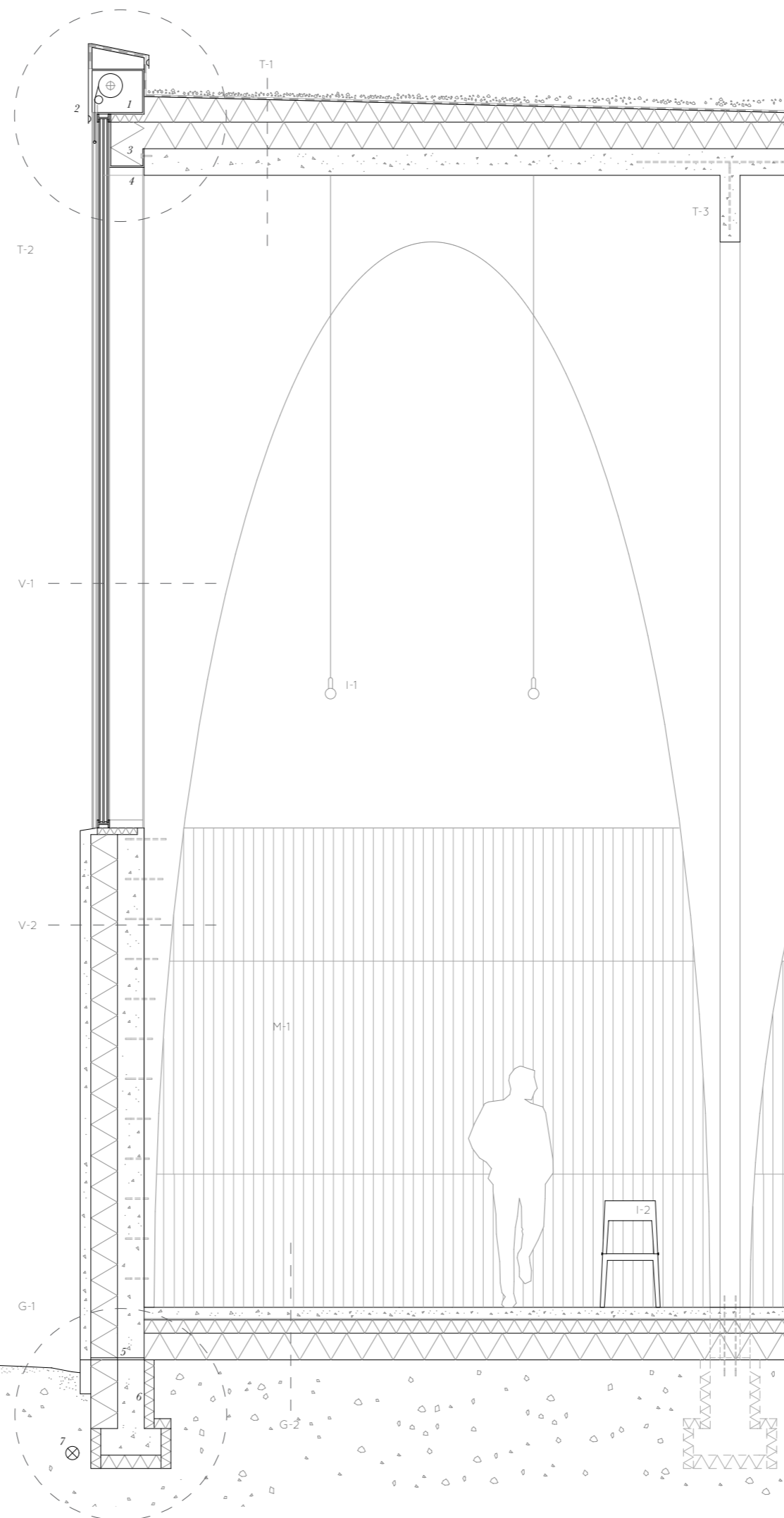
M-1
plasstøpt betong
forskaling: 75mm trepanel,
stænde

I-2
interior i eik
stoler kan stables for lagring

G-1
5 glidesjikt
6 ringmur med isolering
7 drensledning

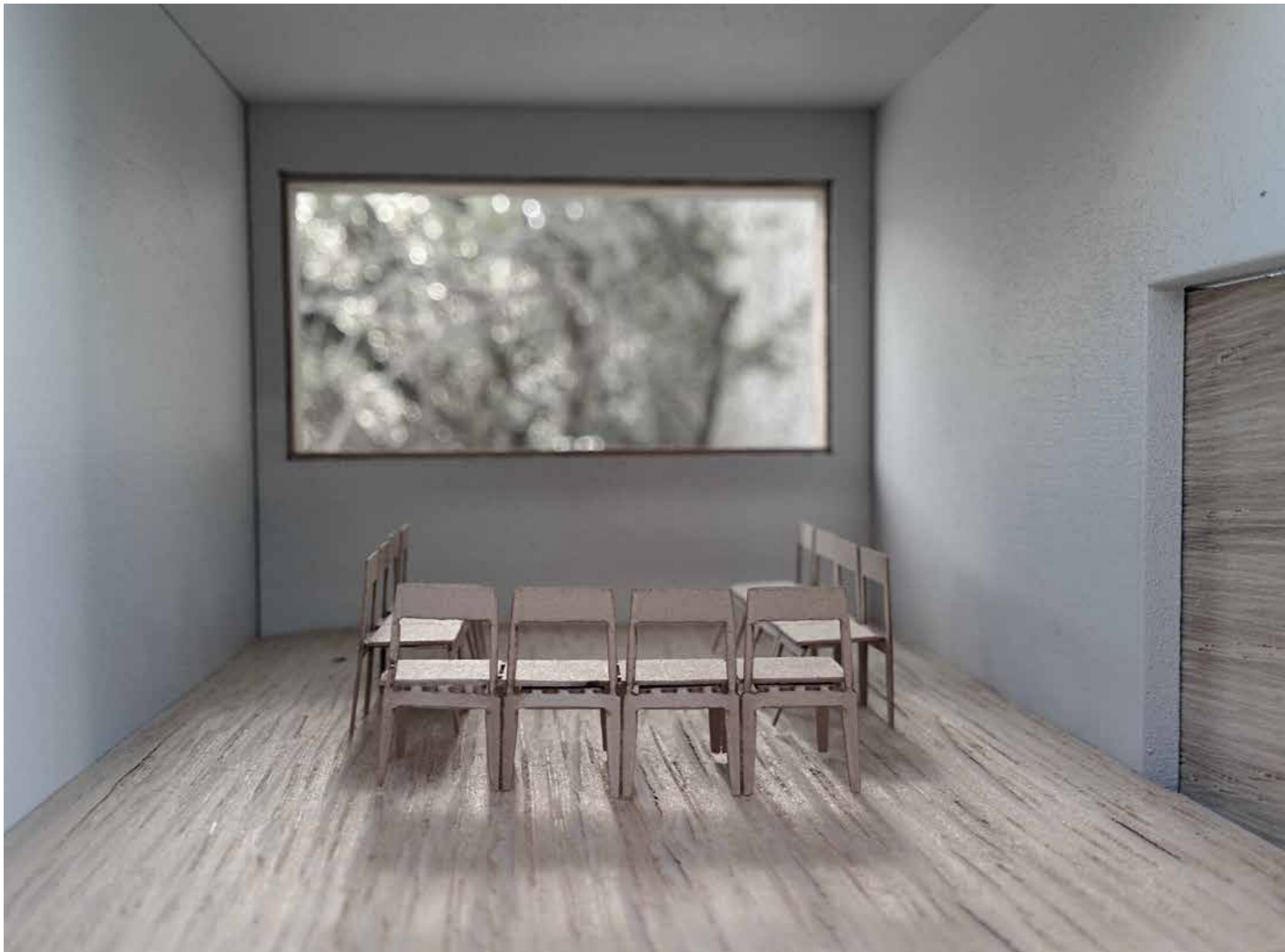
G-2
drenerende masse
200 mm trykfast isolasjon
100 mm trykfast isolasjon
fuktsperre
80 mm påstøp, polert

G-3
søyle innspendt i fundament,
for gulvet støpes

konstruksjonssnitt 1:40 (1:20)

DET LILLE SEREMONIROMMET I SKOGEN

Blant de høye trærne på åkerholmen står det lille seremonirommet løftet over terrenget. Vandringen hit går fra det åpne landskapsrommet, gjennom skogen, og over broen. Fokuset inne i rommet er skogen utenfor, og nærheten til den, gjennom det store vinduet mot nord.

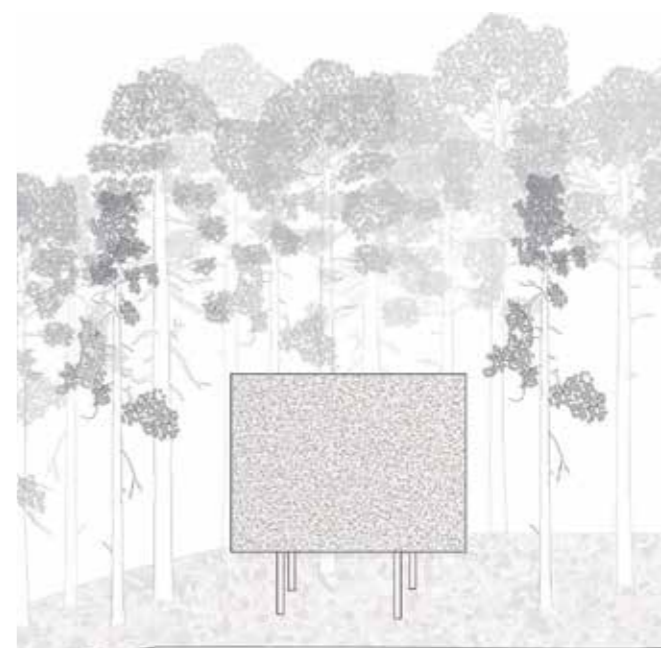
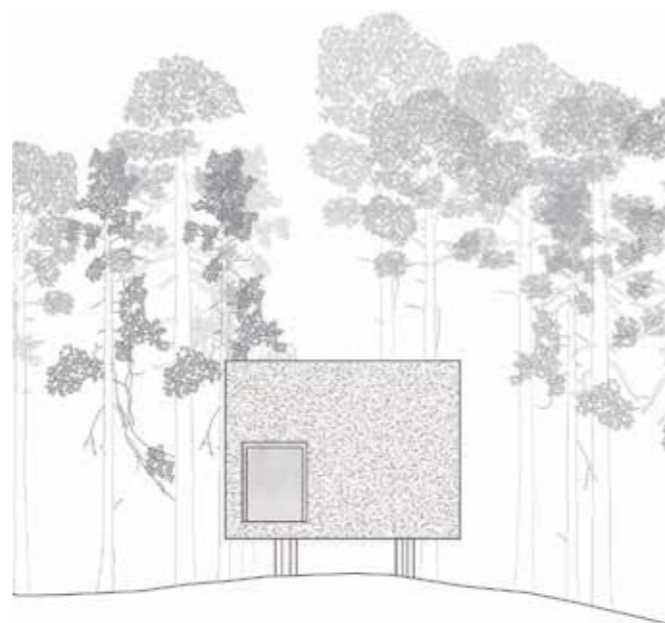
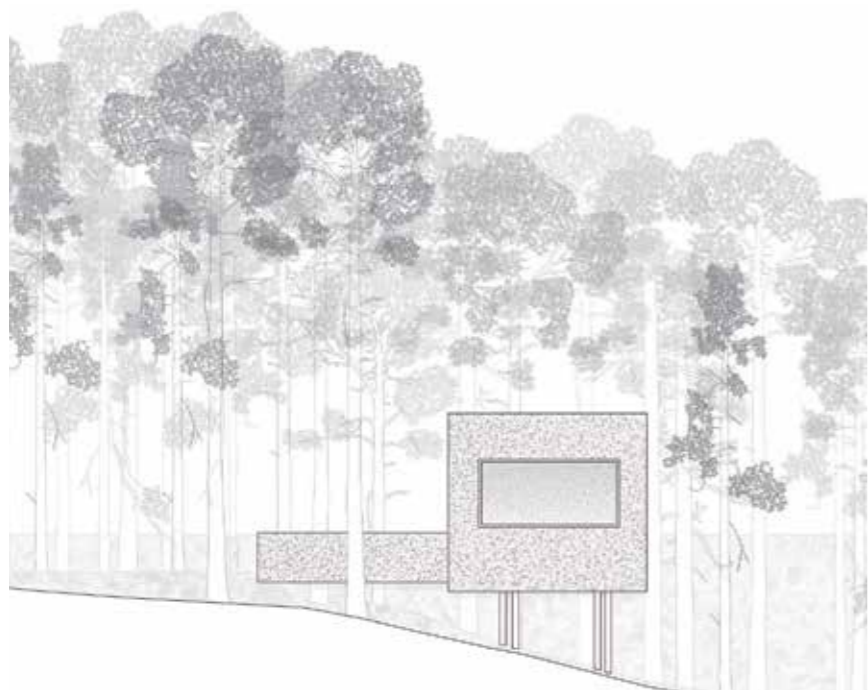

plan 1:100 (1:50)

snitt D-D' 1:100 (1:50)

*fasader 1:100 (1:200)
fra venstre: nord, øst, sør, vest*